

Справа «Нянзі проти Сполученого Королівства» ("Nnyanzi v. United Kingdom")

У рішенні, ухваленому 8 квітня 2008 року у справі *«Нянзі проти Сполученого Королівства»*, Суд постановив, що

- депортація заявниці до Уганди не викличе порушення ст. 3 чи ст. 8 Конвенції.

Обставини справи

Заявниця Еваріста Евелін Нянзі є громадянкою Уганди, народилася 1965 року, проживає в Лондоні. Вона є дочкою п. Еварісто Нянзі, колишнього міністра Уряду Уганди та керівника фінансів Демократичної Партії. У Лондоні п. Нянзі вивчає бухгалтерську справу, є активним членом церковної громади, має нареченого. Вона страждає від приступів астми. Матір заявниці та її молодші брати мешкають у Кенії.

Справа стосується відмови у задоволенні клопотання заявниці про надання їй притулку у Сполученому Королівстві та, відтак, наступного рішення про її депортацію до Уганди.

Як на підставу для свого клопотання заявниця вказувала на політичну діяльність батька. Пана Нянзі було арештовано 1986 року, тоді, коли до влади в Уганді прийшов Рух Національного Опору. 1998 року панові Нянзі було висунуто обвинувачення у зраді.

1987 року заарештовано було пані Нянзі. Це сталося під час відвідин нею батька у в'язниці. Її тримали в ув'язненні упродовж дня, і допитували. Заявниці вдалося уникнути подальшого перебування під вартою (вона поскаржилася на те, що погано себе почуває, і їй дозволили звернутися до місцевої лікарні). Відтоді вона переховувалася до часу виправдання та звільнення її батька з в'язниці того самого року.

У 1996 році стало відомо, що батько заявниці знайшов політичний притулок у Кенії. Згодом до нього приєдналася його сім'я. Однак на початку січня 1997 року заявниця повернулася до Уганди, сподіваючись

на лібералізацію ситуації у країні. Наприкінці 1997 року пані Нянзі викликали на допит стосовно місця перебування її батька. Тоді ж у неї конфіскували паспорт. Заявниці вдалося отримати новий паспорт (для цього їй довелося вказати змінену дату народження, однак ім'я та прізвище були збережені правдиві). У липні 1998 року заявниця знову прибула до Кенії, однак за якийсь час повернулася до Уганди.

У вересні 1998 року заявниця отримала туристичну візу до Сполученого Королівства, плануючи відвідати цю країну з туристичною метою.

21 вересня 1998 року, коли вона ще залишалась в Уганді, до її будинку несподівано прибули кілька поліцейських і солдатів. Із ними був батько заявниці, взятий у наручники. Поліцейські провели обшук з метою виявлення доказів.

За кілька днів заявниця виїхала з Уганди і 27 вересня прибула до Лондона, де відразу звернулася з клопотанням про надання їй політичного притулку.

21 листопада 1999 року Державний Секретар ухвалив рішення у справі заявниці. У задоволенні клопотання про притулок було відмовлено. Як на підставу відмови вказувалося на такі обставини: по-перше, заявниця не брала реальної участі у політичному житті своєї країни, по-друге, у неї не виникало істотних проблем відтоді, як батька було звільнено у 1987 році і до часу останнього рейду поліції у вересні 1998 року. Також зверталася увага на те, що заявниця не могла б виїхати з країни так, як вона це зробила, якби вона становила якусь реальну загрозу в очах влади. Заявниця звернулася з апеляційною скаргою, однак безуспішно.

Заявниця знову звернулася до Державного Серетаря, стверджуючи, що її депортація до Уганди становитиме порушення Конвенції та Закону «Про права людини» 1998 року. Однак 11 січня 2005 року скаргу заявниці

в аспекті прав людини було відхилено на підставі Закону 1999 року “Про іміграцію та надання притулку”.

У лютому 2005 року заявницю було затримано до часу депортації зі Сполученого Королівства.

Клопотання заявниці про судовий перегляд затримання було відхилено. А у березні 2006 року Державний Секретар відмовився надати їй дозвіл на проживання у країні за власною ініціативою (на надання якого він уповноважений за посадою).

Зрештою заявницю було звільнено з-під варти та надано право тимчасового перебування у Сполученому Королівстві (при цьому їй було зобов’язано проходити офіційну реєстрацію кожен другий тиждень). Це сталося після того, як Суд прийняв скаргу заявниці до розгляду та ухвалив запобіжний захід, згідно з яким Уряд мав гарантувати заявниці можливість залишитися у країні до часу завершення розгляду її справи Судом.

Зміст рішення Суду

Заявниця стверджувала, що вислання її до Уганди становитиме порушення прав, гарантованих ст. 3, ст. 5 та ст. 8 Конвенції.

Суд зауважив, що найгіршою формою поводження, яку зазнала заявниця в Уганді, був її арешт, одноденне перебування під вартою та допит упродовж цього часу. Ніхто ніколи не стверджував про те, що заявниця зазнала неналежного поводження за вказаних обставин. Навпаки, п. Нянзі було дозволено безперешкодно вийти та звернутися до лікарні після того, як вона повідомила слідчих про своє погане самопочуття. Тому Суд дійшов висновку про те, що обставини затримання заявниці не сягнули тієї межі суворості, яка охоплюється поняттям неналежного поводження у сенсі ст. 3 Конвенції. Суд також взяв до уваги факт добровільного повернення заявниці до Уганди та виявлений нею у зв’язку з цим оптимізм як свідчення того, що затримання не мало для заявниці серйозних психічних наслідків. Суд зауважив, що від часу затримання у

1987 році заявницю жодним чином не чіпали аж до 1997 року. До того ж, органи влади не зважили за необхідне сконтактувати із заявницею раніше, аніж наприкінці 1997 року, хоча вона повернулася в Уганду ще на початку того року. До того ж, заявниці вдалося отримати новий паспорт на друге своє ім'я, відоме іншим та використане. Використовуючи цей паспорт, заявниця у липні 1998 року безперешкодно виїхала до Кенії. Хоча незабаром вона знову повернулася до Уганди.

Суд розглянув намір заявниці здійснити туристичну подорож до Сполученого Королівства як свідчення того, що заявницю не лякав стан справ в Уганді. Принаймні до дня вторгнення поліцейських у її дім. Втім немає сумнівів стосовно того, що ані заявницю, ані членів її родини не було піддано неналежному поводженню під час здійснення обшуку приміщення того дня. До того ж, заявниці вдалося без труднощів виїхати з країни вже за кілька днів після цього інциденту.

Батько заявниці перебував під вартою упродовж майже десяти років. Якби свого часу органи влади потребували зібрати додаткову інформацію про нього, вони б заарештували заявницю ще до арешту її батька. На нинішній день було б дивним вважати, що заявниця знає про діяльність батька більше, аніж він сам може про себе розповісти, особливо зважаючи на її відсутність у країні упродовж останніх десяти років.

Суд зрештою дійшов висновку, що у справі не було істотних даних, які вказували б на те, що заявниця і далі продовжує цікавити компетентні органи. А відтак не було підстав побоюватися, що вона стане об'єктом переслідування після свого повернення до Уганди.

Далі Суд взяв до уваги дані про те, що опозиційні політичні діячі навіть нижчого рівня залишились поза увагою влади в Уганді. Зважаючи на це, не було підстав вважати, що заявниці, котра взагалі не була політичним діячем, може загрожувати переслідування тільки через те, що вона була близькою родичкою політика.

Отож, Суд, дослідивши конкретні обставини справи заявниці у світлі загальної ситуації в Уганді, не виявив вагомих підстав вважати, що заявницю буде піддано ризику катування, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження у випадку депортації її до цієї країни. Тому Суд дійшов висновку, про те, що депортація п. Нянзі до Уганди не становитиме порушення ст. 3 Конвенції.

Суд також постановив, що у справі не виникало окремого питання щодо застосування ст. 5 Конвенції.

Суд не вважав за необхідне досліджувати, чи такі обставини, як здобуття заявницею освіти у Лондоні, її участь у справах церкви та дружба з чоловіком упродовж невизначеного періоду часу, складали приватне життя у сенсі ст. 8 Конвенції. Навіть якщо й прийняти таку позицію, то все одно плановане вислання заявниці до Уганди ґрунтувалось на законі та відповідало законній цілі, а саме цілі дотримання та забезпечення іміграційного контролю.

Далі Суд звернувся до вирішення питання про те, чи можна вважати це втручання необхідним. Суд відзначив, що якщо порівняти вагомість зазначених аспектів приватного життя заявниці, з одного боку, зі значенням державного інтересу у забезпеченні ефективного іміграційного контролю, з іншого, то другий інтерес переважає. З огляду на це немає підстав вважати втручання у права заявниці непропорційним до цілі, яка при цьому ставилася. Заявниця не є укоріненою імігранткою у Сполученому Королівстві і їй ніколи не надавалося право проживати у цій країні. Перебування заявниці у Сполученому Королівстві у час, коли там розглядалося її клопотання про притулок та скарги з мотивів прав людини, було, за своєю суттю, безпідставним. також немає підстав вважати рішення про вислання заявниці непропорційним через стверджуване нею зволікання органів влади у вирішенні її клопотань.

Заявниця також відзначала, що істотною перешкодою для депортації є незадовільний стан її здоров'я – загострення астми, що сталося, за словами заявниці, внаслідок пережитого стресу. Однак Суд не вважав, що вислання заявниці у такому стані зможе призвести до настільки серйозних негативних наслідків для її фізичної чи моральної цілісності, що виникла би підстава визнати порушення її прав, гарантованих ст. 8 Конвенції.

Тому Суд кінцево постановив, що вислання заявниці до Уганди не становитиме порушення ст. 8 Конвенції.